

A 191 KISZ-lakás sorsa

Nemrégiben megírtuk, hogy a Hunyadi sugárúton évek óta húzódik a 191 KISZ-lakás építkezése: a jövőben lakók kávéházát jártak már. A pénzük lekötve, a határidők újra és újra módosulnak, és átadás helyett a nyár közepén újabb várakozás ígéréssel riasztott az építő vállalat. Az építetők úgy határoztak: perelnek, bíróság elé idézik a kivitelezőt.

Nos, a per ezúttal elmaradt. Közös nyilatkozatot született helyette, és újabb határidő. Reméljük, most már az utolsó és végleges.

A közös nyilatkozatot az építőipari vállalat és a beruházási vállalat adta ki. Megegyeztek, többek között abban, hogy a D és C jelű épületeket fejezik be előbb, az eredeti terveknek megfelelően. Nem váltja be fenyegetését az építő vállalat, nevezetesen, hogy — kötbérek kivételével — az építkezés másik három épületét végzik be hamarabb — persze, azokat is késve. Visszafoztak tehát egy hónappal korábbi állásponthoz képest. Cserébe a megbízók tekintenek a kötbértől, ha december 15-ig, illetve 1971. február 28-ig a D és C épületek átadják. Továbbá, ha az építő vállalat megtéríti a károkat, amelyeket a késedelmeskedés szült: az alberlet díjak okozta többletköltségeket, a közlekedési költségeket a vidékről bejáróknak, a kamatot, amit az OTP a kölcsönök késedelmes törlesztése miatt adósaira kirok. Rögzítették, hogy ha újra elkészülnek az átadással, az építőknek a legelső elmaradt határidőtől számítható teljes kötbért ki kell fizetniük.

Nem vitás, hogy azok mellett áll az igazság, akik sok ezer forint befizetése után még mindig csak várnak a lakásra. A kép teljessége kedvéért azonban meg kell jegyeznünk egy-két dolgot.

A kivitelező cég, a Szegedi Építőipari Vállalat igazgatóját, Barna Györgyöt kérdeztük meg, hogyan látja a 191 lakás ügyét.

— Az építetők igazságtalosan — mondta Barna György. — Amit szakmailag és emberileg el lehet követni, azt megteszük az elkövetkező hónapokban.

Nem mentesül, csak magyarázatul mondom, hogy minden építkezésünk, ezt is, állandóan nehezíti, késlelteti a munkaerő- és anyaghiány. Ennél az építkezésnél a nekünk új technológia, a blokkos építkezés is feladott néhány leckét. Egyetlen daruval dolgoztunk, ami gyakran áll, javítás miatt. Nagyon kevés közművesünk van, reményünk alig, hogy több legyen. Most ahányat csak mentesíteni tudunk másutt, mindnyájukat ide vonjuk össze. Ha a közművesek elkészülnek a munkájukkal, a többi már könnyen megy.

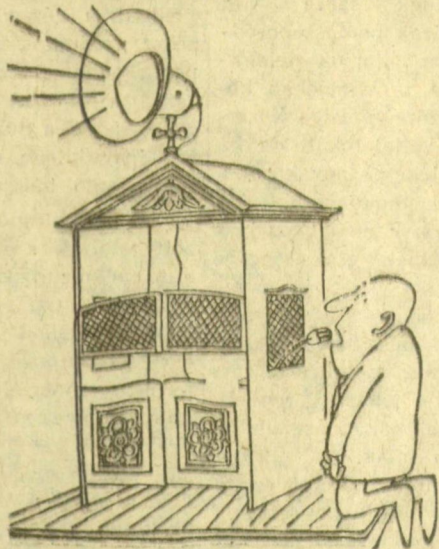
— Sietnünk kell a Hunya-

di sugárúton a soron következő másik három épülettel is, hiszen azok átadási határideje is közeleg. Nagyon megnehezíti a helyzetünket, hogy pillanatnyilag lehetetlen cementhez jutni. Azokkal valószínűleg a cement miatt fogunk késni.

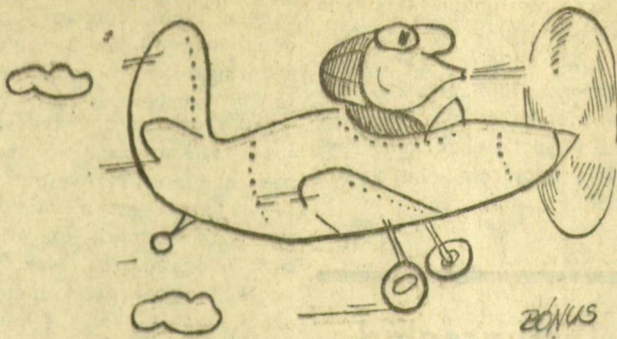
Ha a cement nem kelleme, máskor a vas, néha a téglá, no meg a szorgos emberi kéz... Valóban nem könnyű időnként az építőknek sem. A lakásra váró építetőkre azonban csak az eredmény és a vállalat szerződésének betartása tartozik.

Csontos Magda

Indiszkret gyóntatószék

Még gyorsabban!

Aszodi János:

A kriminalisztika kalandos története

13.

A III. Birodalomnak azért volt szüksége a hamis bankjegyekre, hogy hadipénz számára csak devizával beszerezhető nyersanyagokat vásárolhasson a semleges országoktól, hogy megfizethesse „ötdik hadoszlopának” zsoldosait, valamint kém- és szabotórhadseréget, s végül, hogy aláaknázhassa Hitler ellenfeleinek gazdasági életét. A hamis bankjegyek gyártását az SD-re bízta (Sicherheitsdienst, ami fordításban biztonsági szolgálatot jelent, lényegében azonban a Himmler vezette kémiszolgálatot jelölte). Az „Andreas-művelet” fedőnevű akcióban a legjobb német szakértők: matematikusok, papírgyárosok, vésnökök, litografusok, nyomdászok stb. működtek közre. Az akció 1939-ben kezdődött. 1941 márciusában az SD egy megbízottja Svájcba utazott a grünewaldi (Berlin) kis műhelyben készült első hamisított font sterling bankjegyekkel. Egy zürichi bankba vitte a pénzt, s kérte, vizsgálják meg, mert a feketeleacról szerette be őket... A svájci szakértők semmit sem kifogásoltak a font sterlingek tökéletes utánzatok voltak. Később egyébként az Angol Bank szakértői sem fedeztek fel semmilyen különbséget az igazi és a hamis font sterlingek között. 1942 őszén a „vállalkozás” irányítását Bernhard Krüger SS-Hauptsturmführerre bízta, aki a Birodalmi Biztonsági Főhivatal, az RSHA VI. hivatala „F” csoportjának főnöke volt. Krüger abban a megtiszteltetésben részesült, hogy neve után az akciót „Bernhard-művelet”-nek keresztelték el. Bernhard Krüger

egyébként a „fekete egyenruhás hóhérok” világának már ismert alakjaival — Schellenberggel és Skorzenyvel — működött együtt. A kis műhelyt a sachsenhauseni láger 18/19-es tőmbjébe költöztették, s ettől kezdve a „Bernhard-művelet” külföldi pénzt gyártó nagyzemlé alakult át.

Az üzem munkásait a sachsenhauseni, buchenwaldi, dachau, auschwitz hitlerista gyűjtőtáborok foglyai közül válogatták ki; 1944 elején a munkások száma száznegyvenre emelkedett. Nincs pontos adat arra nézve, mennyi bankjegyet gyártottak Sachsenhausenben. Julius Mader véleménye szerint az itt nyomott angol bankjegyek száma 8 900 000 darabra tehető, összesen 134 600 000 font sterling névértékben. Jelentős összeg volt ez, hiszen 1933-ban a brit birodalom egész aranykészlete 137 000 000 font sterlingre rúgott. A náciák nyomtatta hamis bankjegyek névértéke tehát csaknem egyenlő volt a birodalom aranykészletével, amelyet az Angol Bank őrzött a londoni Threadneedle Street-en. Más becslések szerint Európában, Ázsiában és Afrikában kb. 12 000 000 font összegű hamis angol bankjegyet hoztak forgalomba. Az amerikai titkosszolgálat által a háború után előterjesztett úgynevezett McNally-jelentés azonban, amely ezt a számot említi, a hamisított bankjegyek egész mennyiségének csak 9 százalékát tudta felőlelni.

Angliában 1943 vége felé figyeltek fel először a hamis bankjegyekre. Az Angol Bank azonnal beszüntette a tíz fontnál nagyobb értékű bankjegyek kibocsátását, 1945. március 24-én pedig be is vonta ezeket a bankjegyeket. Csakhogy a „papírpénzbombázás” (ez volt a „Bernhard-művelet” másik neve) idején a náciak rengeteg fontos bankjegyet is nyomtak. Pár héttel a hitleristák fegyverletétele után az Angol Bank kénytelen volt bevonni, pontosabban visszaváltani az ötfontos bankjegyeket is. A „papírpénzbombázás” elnevezés nem volt véletlen. Imé, mit ír Walter Schellenberg, a hamisítók egyike, emlékirataiban: „Eredetileg az volt a tervünk, hogy ezekkel a hamis bankjegyekkel „légi csatát” rendezzünk Anglia fölött. E csata során repülőgépeink bomba helyett tonnaszámba hamis pénzt szórtak volna a brit szigetekre...”

1944 végén a sachsenhauseni üzem megkezdte hamis dollárok nyomását is. A „Bernhard II.-művelet” fedőnevű akció során 5, 10, 50, 100 és 1000 dolláros bankjegyeket nyomtak. Az SD „forgalmazó szervei” — kezdésképpen — 500 millió dollárt rendeltek Bernhard Krügernek.

1945 tavasza. Németország, Ausztria, Csehszlovákia országait visszavonulnak a hitlerista csapatok. Április 10-én Hitler bejelenti, átköltözik a Bajor-Alpokba, s ott, az „alpesi erődítményben” megszervezi a náci erők végső ellenállását. Végül azonban a „führer” ott maradt berlini bunkerjében, ahol, mint tudjuk, öngyilkosságot követett el; holttestét benzinnel locsolták le és elégették... Az „alpesi erődítményt” azonban mégis a náciák által egész Európából összerabolt kincsek, valamint a titkos dokumentumok és irattárak hatalmas rejtékhelyvé alakították át. A hegység között megbúvó tengerszemek, a meddő és elhagyott bányák, a barlangok és odúk megteltek rejtélyes ládakkal és konténerekkel. Ide, ebbe az Ausztria, Németország és Csehszlovákia határai közé ékelte hatalmas háromszögbe hordták tízezer vasúti kocsiiban a sachsenhauseni berendezéseket is. A nyomdai felszerelésből semmi sem került elő többé. Ami pedig azt a száznegyven foglyot illeti, akik a 18/19-es tőmben berendezett nyomdában dolgoztak, Himmler parancsa világos volt: A „Bernhard-művelet” nyomait el kell tüntetni. A különleges papírt és a hamis bankjegyeket egészek el, a lemezeket és a matricákat vessék a Toplitz-tóba, ott ahol a legmélyebb a víz, azt a száznegyvenet pedig vigyék az ebensei táborba és egytől-egytől likvidálják őket.

(Folytatjuk.)

Változó idők, változó levelek

„A levelek a legfontosabb emlékek közé tartoznak, amelyeket az egyes ember hátrahagyhat” — írja Goethe. S hogy ezt valóban komolyan gondolta, azt Schillerrel váltott leveleinek határozatos kiadásával igazolta.

A levelezés ősi érintkezési forma. Régebbi, mint az írásbeliség. Hiszen levélnek foghatók fel a hírnök által küldött üzenetek, vagy akár az ősemberi dob, tűz, füst jelzések.

A szó szoros értelmében vett — a megírt, elküldött levelek érdekes kora, időszámítás előtti darabjai százával kerültek elő az egyptomi papirusztekercsekről. Görög államférfiak, hivatalnokok, vagy magánemberek közölték benne gondolataikat, egymásnak szánt mondanivalójukat. Miközben érdekes adatokkal szolgáltak a későbbi korok kultúrtörténetészeinek, történetíróinak.

Galeotto Marzio, Mátyas király udvari történetírója arról tudósít, hogy Magyarországon a 15. században magyar nyelven leveleket nemigen írtak. Annál meglepőbb, amit a tudós professzor, Szalay Agoston vet papírra, 400 magyar levél 1504-től 1560-ig című publikációjának előszavában. „Mindjárt a 16. század elején a magyar nyelv olyan általánossá lön, miszerint ezen levelek tanítása szerint nemcsak a magyarok magok közt, de más nemzetbeliek is, sőt még a törökök is hazánkban levelezéseikben a magyar nyelvet használták”.

A levelek címzése valahogy ilyenféleképp hangzott: „Ez levél adassék Budai Jánosnak Szombaton (Szombathelyen) lakosnak, nekem szerelmes uramnak” — írja Margit asszony a szombathelyi levéltárban őrzött 1551-ből datált levélben. Erdekes a négyrét hajtott ívre róttakból is idézni: „...köszönemet és szolgálatomat from te Kegyelmednek, mint jó uramnak. Továbbá kérem te Kegyelmedet az Istenért, hogy rám ne neheztesd, hogy pénzt nem adok...” (!)

Es így hangzottak a szerelmes Zrinyi Kata sorai férjéhez, Forgács Imréhez: „szerelmes szívem, én édes

uram, Kegyelmedet kérem, hogy ha kegyelmed engem szeret, ne kessék ott, hanem siessen haza...”

A levelet pecséttel zárták le. Az előkelő mánások vörös színűvel, a kevésbé rangos személyek barna, zöld vagy sárgásfehér pecsétet használtak. Mint azott piros pecsétes levelet hozott a holló Szilágyi Erzsébetnek Mátyástól, Prága városából az Arany-versben.

Az üdvözlőkártyák, a képeslapok divatja jóval későbbi. Csak a 19. század közepétől honosodott meg a képes üdvözlő küldés. Az első karácsonyi képeslapot Angliában 1843-ban J. Calcott Horsley küldte a neves színésznek, Henry Coll-nak. A litográfia a Royal Academiát ábrázolta. A képeslap küldés szokása néhány év alatt elterjedt egész Európában. 1880-ban karácsony hetében az angol posta már 4 tonnányi karácsonyi képeslapot kézbesített és 11 és fél kiló levelet.

Az idő változásával változott a levelek hangja, funkciója. Társadalmi érintkezési forma lett. A pesti magyar —német levelező könyv tanúsága szerint jó ízlésű ember csak levélben kérheti meg imádott hölgye kezét, levélben hívhatja meg barátait. De csak megfelelően körülírt, gondosan megfogalmazott levélben. Így hangzik az egyik példa, amelyet az ifjú írhat annak a hölgynek, akivel levelezni óhajt:

„Különösen Tisztelt Kisasszony! Bocssáson meg, hogy Kegyedhez batorokodom intézni leveletem. Örökké felejtethetetlenek maradnak boldog napjaim, amelyeket végtelenül tisztelt házuk közelében éltem... Csak tudnám, vajon nem kellemetlen-e Kegyednek levelem. Vajon el vagyok-e mindenki által egészen feledve, vagy még emlékszik valaki rám. Erről Kegyedől tudósíttatni, mennyi örömet szerezne nekem!”

A kereskedelmi levelezés önálló szakterület lett. Iskolákat nyitottak, ahol levelezésre tanították a hallgatókat.

Könyvek jelentek meg, amelyek példát adtak, hogy kell hivatalos és magánlevelet írni: barátától kabát-

fazonhoz tanácsot kérni, háztartási alkalmazottról előző helyén informálódni, völegénynek szakító levelet írni.

De az 1940-es években napvilágot látott „Mit írjak — hogy írjam?” című levelezési tárbán különleges aktualitását példára bukkan-tam: „Tisztelt X cég! Két hete vásároltam Önöktől ügynökük útján egy... gyártmányú rádiót. Azóta többször kénytelen voltam megnézetni a készüléket, mert sajnos állandóan rosszul működik... Szeretném a készüléket egy másikra átcserelni...” Mindjárt alatta a cég udvarias válasza: „Ügynökünk ezen és ezen a napon felkeresi Önt, hogy a rádiót kicserélje. Ismételt elnézését kérjük...”

Kádár Márta

NAPI KISLEXIKON

a lakás-cserékről

Tudvalevő, hogy sokan nem laknak akkora lakásban, mint amekkora családjuk nagyságának megfelelően, mások pedig a szükségesnél nagyobb lakásokat foglalnak el.

Lebonyolítás?

A lakás-cserék lebonyolításának módja kétféle lehet. Az egyik az úgynevezett minőségi lakás-cserére a tanácsok segítségével. Ebben az esetben a bérlő megfizeti a két lakás értéke közötti különbözetet a tanácsnak. Ha netán a bérlő ad át nagyobb lakást, a különbözetet a tanács fizeti meg a bérlőnek. A másik megoldás a lakás-cserék egymás közötti cseréje. Vagyis a bérlők szabadon cserélhetnek lakást és megfizethetik egymásnak a két lakás bérleti értéke közötti különbözetet.

Elrendelik?

Ellenkezőleg. A lakás-ügy eljárások során az adminisztratív kényeszerintézkedések visszacsorítására, megszüntetésére törekkenek. Inkább az anvagi érdekesség előtérbe helyezése kívánatos. A realitásabb lakbér megállapítása is azt a célt szolgálja, hogy a családok csak az igényjogosultságuknak megfelelő nagyságú lakást tartsanak fenn.

Mi ösztönöz?

A nagy lakásban lakó nyugdíjasokat elsősorban majd az ösztönzi lakásuk elcserélésére, hogy megkaphatják a két lakás értéke közötti különbözetet, mégpedig készpénzben. Másrészt lakbér-hozzájárulást csak méltányos lakás-igény erejéig kaphatnak.

Személyi tulajdonban?

A tulajdonosok beköltözését a határozat elő kívánja segíteni. Lehetővé teszi például, hogy a tulajdonosok megfelelő cserelakás bérleti jogát megvásárolják. A tanácsok is segíteni fogják ezt az új és megújuló lakások felhasználásával.